

JA21 wil niet groot worden

Posted on 23 februari 2022 by Paul Verburgt

Het verhaal is dat Joost Eerdmans vaker van partij dan van overhemd wisselde voor hij de leider van JA21 werd. Zes partijen telde de *NRC* laatst in een groot interview. Nou dan weet je het wel, was de implicatie

De opkomst van Fortuyn deed Eerdmans besluiten om zijn lidmaatschap van het CDA in te ruilen voor dat van de LPF. Dat deden er wel meer.

Toen de LPF ontplofte, probeerde Eerdmans met een eigen partij, EénNL genaamd, in de Tweede Kamer te komen. Dat lukte net niet waarna de partij werd opgeheven.

Vervolgens werd hij lid van Forum voor Democratie. Daar stapte hij eind 2020 zoals zo velen uit toen deze partij zich losmaakte van de normaliteit.

In de jaren tien van deze eeuw was Eerdmans nog wethouder in achtereenvolgens Capelle aan den IJssel en Rotterdam. Voor de Leefbaarpartij aldaar, plaatselijke clubs dus.

Blijft over vier landelijke partijen in twintig jaar waarvan er twee ophielden te bestaan. Dat valt allemaal wel mee, tenzij je denkt in de termen van de grote

gestolde politieke blokken van lang geleden.

Ruzie, scherpslijperij, radicalisering

De loopbaan van Eerdmans weerspiegelt het probleem van rechts-conservatief Nederland veel meer dan de suggestie dat hij een politieke goaltjesdief is. Terwijl er rechts van de VVD genoeg ruimte is, lukte het maar niet om een serieuze rechts-conservatieve partij op te richten. Of beter: in stand te houden.

De LPF ging ten onder in de machtsstrijd van minkukelige troonpretendenten van oprichter Fortuyn. De PVV die daarna opkwam, liep vast in het radicalisme van Wilders en is voor altijd geïsoleerd. Forum voor Democratie verprutste zijn wonderbaarlijke succes bij de Statenverkiezingen van 2019 doordat zijn leider zich verloor in complottheorieën en dromerijen over een eigen land.

Ruzie, scherpslijperij, radicalisering. Met zulke ingrediënten wordt elke partij een misbaksel. Op de politieke vleugels van de samenleving draait men er de hand niet voor om. Ook in rechts-conservatieve hoek niet.

Het Juiste Antwoord

De onwezenlijke tournures van Baudet deden Forum uiteenspatten. Op een gegeven moment noemde Baudet zijn partij een *incubator*, een broedplaats, van min of meer verwante politieke partijen, een – toegegeven – schitterende verdichting van de werkelijkheid, maar net zo goed krankjorum.

Zo ontstond GO van Henk Otten, de voormalige sterke man van Forum en eerder lid van de LPF. BVNL van Wybren van Haga, voordien Kamerlid van de VVD en daar uit de fractie gezet.

En JA21. Eind 2020 door Joost Eerdmans opgericht samen met vrije geest Annabel Nanninga die ook niets meer moest hebben van Baudet.

De partij wil het Juiste Antwoord geven op de problemen van deze tijd, benaderd vanuit een rechts-conservatieve invalshoek en met de ambitie om een brede groep burgers aan zich te binden.

Directe concurrent van de VVD

Bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer een paar maanden later scoorde de splinternieuwe partij drie zetels. Te weinig om Rutte te bekoren die trouwens toch liever naar links keek. Maar tegelijkertijd samen met de zeven zetels van de 'Groep Nanninga' in de Senaat toch een machtsfactor van jewelste. Dat bleek al bij de behandeling van de ontkoppeling van de AOW en de bezuinigingen op de jeugdzorg korte tijd geleden: het kabinet leed twee pijnlijke nederlagen. En dit is nog maar het begin.

JA21 is inmiddels de directe concurrent en uitdager van de VVD geworden. Weliswaar heeft de VVD in de Kamer tien keer zoveel zetels als *the new kid on the block*, maar ze zit in het nauw. De kiezers van de VVD vinden de partij te links, onderhorig aan D66 en niet meer dan een vehikel om Rutte aan de macht te houden.

Het onvermijdelijke, mogelijk nabije vertrek van Rutte zal de partij zomaar kunnen halveren. Een kroonprins(es) ontbreekt, iemand met een profiel dat meer tekening vertoont dan de bleke smoeltjes van de entourage van de grote baas.

Eerdmans moet zijn hoofd er goed bijhouden

In de peilingen gaat het dan ook goed met JA21. Zijn opgang houdt gelijke tred met de neergang van de VVD: tien zetels.

Als je ervanuit gaat dat het huidige kabinet de rit niet zal uitzitten (een rit die door de bizar lange formatieperiode toch al met een jaar is ingekort), moet Eerdmans zijn hoofd er goed bij houden.

Serieuze oppositie voeren, geen wereldvreemde plannen lanceren, geen demagogie bedrijven, consequent een heldere set rechts-conservatieve thema's met praktische oplossingen presenteren, geen intern geruzie en met verstand de publiciteit zoeken.

En erg alert zijn dat de partij niet wordt geschaakt door extreemrechts. Dat is en blijft toch steeds weer de makke van rechts-conservatieve mensen (je komt het mutatis mutandis op links ook voortdurend tegen).

Bij sommigen is het onbenulligheid ('overkomt ons niet') of naïviteit ('we zitten er toch zelf bij?'), bij anderen is het eenvoudigweg affiniteit met radicale ideeën.

Het gevaar dreigt nu weer

De uitkomst van elke verbinding met extreemrechts staat vast: de partij zal ontploffen en voordien zijn de meeste kiezers al weg. Ook Eerdmans moet dat weten, zelfs uit eigen ervaring. Toen Baudet al stevig ontspoord was en zijn – eerder nog vergoelijkte – voorkeur voor extreemrechts niet meer te ontkennen viel, bleef hij Forum trouw. Te lang trouw, want hij stapte uiteindelijk wel op.

Noem het loyaliteit, noem het pragmatisme, noem het hopen tegen beter weten in, hij bleef terwijl het extremisme voor zijn ogen binnenmarcheerde.

Dat was toen en dat gevaar dreigt nu weer.

In de hoek waar de klappen vallen

Ja21 zit met drie personen in het Europese Parlement en maakt deel uit van een fractie die zich European Conservative and Reformists Group (ECRG) noemt. De club telt 61 parlementariërs, afkomstig uit 15 landen.

Omdat we in Nederland nauwelijks belangstelling hebben voor het Europese Parlement, zegt deze fractie ons weinig. In de gevestigde media hoor noch lees je erover.

En JA21 had kennelijk ook niet de aandrang om er veel over te vertellen. Zo nu en dan was er kritiek op social media, maar de partij zweeg. Een dommige tactiek, want nu de schijnwerper erop staat, zit Eerdmans in de hoek waar de klappen vallen.

Bananenschil

In de ECRG zitten 19 partijen. De grootste delegatie is die van de Poolse Rechtvaardigheidspartij, PiS: 27 personen, dus bijna de meerderheid. Tweede in grote is Fratelli d'Italia, zes man. Dan heb je nog een paar middenmoters, zoals JA21 en het Spaanse Vox met drie leden. Verder zijn het eenlingen uit partijen waarvan we nog nooit hebben gehoord.

Vox en Fratelli d'Italia hebben banden met het fascisme van weleer en dat vind je in hun programma's terug. Waar PiS voor staat weet zelfs de oppervlakkige

krantenlezer in Nederland. Ook bij het gros van de andere tref je het bekende extreemrechtse idioom aan.

Je kunt je nog voorstellen dat Baudet en Wilders zich met deze partijen wilden associëren, maar wat doet een Eerdmans daar?

Pragmatisme, naïviteit? Dom is het hoe dan ook. Temeer omdat er altijd wel ergens een bananenschil rondslingert.

Vertrekken

Die schil bleek de Hitlergroet die fractiegenoot Angel Dzhambazki bracht toen hij de vergaderzaal van het Europarlement verliet. De man is lid van IMRO, the Bulgarian National Movement, een extreemrechtse, patriottistische partij die onder meer het Bulgaarse karakter van Noord-Macedonië erkend wil zien.

Het filmpje waarop meneer te zien is, laat geen misverstand bestaan: een raszuivere Hitlergroet.

Paniek bij JA21. In een gezamenlijke verklaring met de SGP (die opmerkelijk genoeg ook in die fractie zit) namen de Europarlementariërs van JA21 'in de scherpste bewoordingen' afstand van dit gedrag en eisten ze een onderzoek van het presidium van het parlement. Ook zouden ze binnen de eigen fractie om opheldering vragen.

Tja. U en ik weten: kalf – put. Klaar. Komt niet meer goed.

Het enige dat je nog kan doen – als fatsoenlijke partij met grote ambities althans – is wat je al veel eerder had moeten doen: vertrekken. Met excuses, we hadden hier nooit moeten zitten. Voor mijn part zeg je er half in strijd met de waarheid bij dat je deze fractie ook maar hebt geërfd van Forum.

Niet dus.

Het verkeerde gezelschap

Komen we bij Joost Eerdmans in het gememoreerde *NRC*-interview.

‘Ik zag eerst een normale groet. Als je er daarna nog vijf keer naar kijkt ga je twijfelen. Ik ken deze man niet en kon ook niet verstaan wat erna gezegd werd en wat voor speech hij daarvoor had gehouden. Het zag er wel verhit uit. Maar laat ze het maar goed uitzoeken. Ik moet niks hebben van rechts-extremisme.’

Het geheel op smaak afgemaakt met een laf verhaaltje over hoe los de verbanden in de fracties van het Europese Parlement zijn.

Wat krijgen we nou!

Het gaat natuurlijk niet alleen om die Bulgaar. Het is het verkeerde gezelschap. We begrijpen best dat je in Brussel in een fractie moet zitten om als kleine partij nog enige impact te hebben. Het is ook wel duidelijk dat je bij vertrek uit die ECRG niet direct een nieuw onderkomen hebt. Dat is dan jammer. In Nederland zal geen kiezer er wakker van liggen. Die schiet pas wakker als blijkt dat JA21 jarenlang in foute kringen vertoefde.

Is dat nu zo lastig te begrijpen?

Wil JA21 soms niet groot worden?

Paul Verburgt *schrijft (minstens) wekelijks columns, artikelen of analyses voor Wynia’s Week over politiek en samenleving. U kunt de broodnodige, nuchtere en onafhankelijke berichtgeving van Wynia’s Week steunen. Kijk* ***HIER****. Hartelijk dank!*